Pealinna Teataja

päewaleht.

Tellimiſe hind postiga:

12 kuu peale	6 r. — k.	6 kuu peale	3 r. 10 k.
11 „ „	5 „ 60 „	5 „ „	2 „ 60 „
10 „ „	5 „ 10 „	4 „ „	2 „ 10 „
9 „ „	4 „ 60 „	3 „ „	1 „ 60 „
8 „ „	4 „ 10 „	2 „ „	1 „ 10 „
7 „ „	3 „ 60 „	1 „ „	„ 60 „

Wäljamaale aaſtas 12 r.

Tellida wõib igaſt päewaſt alates kuni iga kuu lõpuni. Adreſſi muutmine — 15 k. ja endine adreſs üles anda.

Uut kaastööd wõetakſe waſtu. Igal käſikirjal peab ſaatja täielik nimi ja adreſs ligi olema, mis toimetuſe teada jääwad. Tarwitamata käſikirjad hoitakſe ainult ſellekohaſe ſoowi peale alal. Taſu makſetakſe kokkuleppimiſt mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 2—3. Toimetuſe ja talituſe adreſs: Петроградъ, Екатеринск. кан., д. № 29 (Riigi panga waſtas). ред. газ. „Пеалинна Театая". Kõnetraat **98-04.**

Üksik nummer 3 kop.

Kuulutuste hind: nonpareille-rida 20 kop. 4 küljel lehe eesotſas 40 kop. Kuulutuſi wõetakſe waſtu talituſes kella 10 hom. kuni kella 5 õhtuni, peale ſeda kuni kella 12-ni ööſel lehe trükikojas (Садовая ул., д. № 35), J. Watſar. Kõnetraat **70-05.**

Nr. 14. Petrogradis, keſknädalal 17. (30.) detſembril. **1914 a.**

Sõda.

Wägede Kõrge Ulemjuhataja ſtaabilt.

Wiimaſe öö-päewa jooksul ei olnud Alam-Weikſeli ja Pilitſa ringkonnas ſuuremaid kokkupõrkamiſi. Sakslaſed taganewad oma kaewikuteſt paremal Bſura kaldal Miſtrſhewitſe küla juures. Rawka juures wõitleb meie raske ſuurtükiwägi edukalt Sakſa raske ſuurtüki patareidega. Bolimowi juures waheldaſid meie ja Sakſa wäeoſade kallaletungimiſed. Meie kaotatud kaewik Gumino küla juures on jälle tagaſi wõidetud, kus juures meile kuulipritſid ja ſõjawangid ſaagiks langeſid. Pilitſa ja Alam-Weikſeli liinil keſtſid keſkkohas ſuurtükiwägede wõitluſed, kus meie mõlematel tiiwadel edaſitungiſime. Sakſa kindlustuſe ärawõtmiſel Zwanlodſi juures langeſid meie kätte 8 kuulipritſi. Suurt agaruſt on ka meie wäed Alam-Nida kallastel awaldanud, kes jõeſt ületungiſid ja häſti kindlustatud ſeiſukohad Wana-Kortchina ja Semiſlewitſe ära wõtſid. Selles lahingus wõtſime meie 40 Auſtria ohwitſeri ja kuni 1.700 alamwäeliſt wangi ning ſaime ſõjaſaagiks 3 kuulipritſi. Lääne-Galitſias tungiſime meie edaſi ja wõtſime ära palju kuulipritſa ja ſuurtükka, kuigi teed põhjatu poriſed on.

Üleüldſe on detſembri kuu eſimeſel poolel üle 50.000 auſtrialaſe wangi wõetud.

Kaukaſia Ülemjuhataja ſtaabilt.

Oltini piirkonnas on meie ſõjawäed pealetungima hakanud ja Merdenekti ära wõtnud. Sarõkamõſchi juures on lõuna poolt tulewa waenlaſe wäeſalgaga kokkupõrkamine täitſa tagaſi löödud.

Sonomer—Koroſjani liinil on terwe rida ägedaid Türgi kallaletungimiſi tikuwõitluſes tagaſi löödud. Türklaſed tegid rahulikkude elanikkude keſtel metſikut tööd: on juhtumiſi, kus terwed külad ära häwitati.

Lääne ſõjawäli.

Pariſis. 15. dets. Hawaſe agentur teatab: Belgias jatkawad meie wäed Lombardſiedeſt lääne ſihis edaſitungimiſt ja on käesolewal ajal mereäärſete liiwakuhikateni jõudnud, mille peal waenlaſe kaitſeliin aſub. Ypres'eſt lõuna pool oleme oſa oma kaewikuteſt Hollebäck'i juures käeſt ära andnud. Lens'i mail pidi waenlane meie pealetungimiſe ees taganema ja jättis Covancy juures 800 meetri pikkuſelt jooksukraawiſid maha. Aisne jõe madalikul ning Champagnes peeti hooti ſuurtüki wõitluſt, mis iſeäranis ägedat iſeloomu Reimſi ning Perthes'i piirkonnas ilmutas. Seal koondas waenlane tuleandmiſe peaasjalikult nende kohtade waſtu, mis meie läänes oma kätte olime ſaanud. Maaſi paremal kaldal on meie wäed edaſi nihkunud. Wogeſides pommitas waenlane St. Dies jaama, kuid raudtee liikumine keſtab ikkagi edaſi.

Ülem-Elſaſſe oleme Steinbach'iſt põhja-ida pool kõik ſakslaſte waſtu-tormijookſud tagaſi löönud.

Exchange Company teatel ilmus Nieuport'i kohale pühapäewal Sakſa **zeppelin, mis ühenduslaste wägede poolt puruks laſti.** Õhulaewa mehed ſaid ſurma.

Päew waremalt teatas Hawaſe agentur: Perthes mail läks waenlaſe katſe, kaotatud tranſcheeſid tagaſi wõtta, nurja, ſeſt meie wäed lõid kõik waſtu-tormijookſud puruks. Argonnedel läkſime edaſi. Maaſi ja Moſeli wahel löödi kaks ſakslaſte tormijookſu tagaſi. Waenlaſe aeroplan heitis Nancy peale 10 pommi, ilma et ſeda ſõjapidamiſe tarwidus oleks nõudnud. Ülem-Elſaſis läkſid meie wäed uueſti edaſi, waenlaſe tormijookſuſid laiali pillates.

Ühendatud wägede üleüldine pealetungimine terwel wõitluſe rinnal keſtab juba mõnda päewa enam-wähem õnneſtanud tagajärgedega. Sel puhul wõtab Times'i ſõja-oſakonna toimetaja ſõna, nagu B. Wedom. telegraferitakſe, ja awaldab muu ſeas järgmiſi mõtteid: pealetungimiſi toimetatakſe kindla kawa järele. Ometi pole praegu weel wõimalik öelda misſuguſes ſihis peatormijooks ette wõetakſe. Wäga wõimalik on, et ſiin wõi ſeal edaſitungimiſes ſeiſak järgneb, peaks aga waenlane ſeda tormijookſude korraldamiſeks tarwitama, mis hirmſat jõukulutuſt ning ſuuri ohwrid nõuab, ſiis toob ſee meile ainult kaſu.

Praegu toimetawad ühendatud wäed 400 kilomeetri pikkuſel wõitluſe rinnal pealetungimiſt. Waenlane on ſunnitud weel kord wärskeid jõudusid Flandriaſſe ning Põhja-Prantſusmaale tooma, mis teda lõpulikult kurnata ähwardab.

Teoretiliſelt aſja peale waadates wõiks arwata, et ühenduslaſte jõukulutuſed ſama ſuured ſaawad olema, kuid ometi pole lugu nii. Meie tunneme end tagawara jõudude pooleſt hoopis tugewamini kindlustatud olewat, kui waenlane. Sakslaſte kaotuſed on meie kaotuſteſt kolm korda ſuuremad. 5-kuuline ſõja keſtwus näitab, et mida pikemale ſõda wenib, ſeda põhjalikum ſaab ſakslaſte kaotus olema.

Mereſõda.

Kopenhageniſt teatatakſe, et Läänemere lõunapoolſes oſas Sakſa ſõjalaewaſtik Rootſi kaubalaewa kinni on pidanud, kes rauna, teliskiwi ja tiku koormaga Londoni poole ſõitſid. Laewad on Sakſa ſadamateſſe wiidud.

Sealſamaſt tulnud teade kinnitab, et Sakſa walitſuſel nõu olla umbes 100 Soome laewameeſt wabaks laſta, keda ſõja algul ühes laewadega Hamburi ſadamas kinni peeti.

Soomlaſed on puha Kopenhägeni ſaadetud.

Zettinjeſt tulnud teadete järele tungiſid nende päewade ſees kaks Auſtria hydroaeroplani Antiwari ſadamas aſuwa Prantſuſe laewaſtiku kallale, kus juures õhulaewalt mitu pommi laewade peale wiſati. Õnneks läkſid kõik mööda. Sel ſamal päewal loopiſid nad Montenegro ſeiſukohtadele üleskutſeid, milles teatati, et Ingliſe laewaſtik ſakslaſte poolt ära on puruſtatud ja et Sakſa õhulaewad Londoni pommitawat.

Meie wäed on Auſtria wäerinnal igal pool edaſi tunginud.

Põllumajandusline abi 1915 a.

Teatawasti antakſe kroonu poolt põllutöö departemangu kaudu iga aaſta põllumajanduſe edendamiſeks, abirahadeks põllumeesteſeltſidele, maaparanduſe tööde peale jne. kaunis ſuuri ſummaſid wälja.

Nüüd ſõja ajal, kus mitmeſuguſed erakorraliſed wäljaminekud riigi kaſſa peal õige tuntawalt laſuwad, wõib arwata, et kroonu abirahad tuntawalt kokku kuiwawad. Oli koguni ſeda kuulda, et kroonu abirahad wähemalt 1915 a. eſimeſel poolel ära jääwad, ja kuigi pärast mõned ſummad antakſe, ſiis need kuigi ſuured ei wõi olla ja ainult iſeäranis ſuure kitſikuſe korral ühele ehk teiſele põllumajandusliſele aſutuſele oſaks ſaawad.

Seda ſilmas pidades, et paljud põllumajandusliſed ettewõtted ja aſutuſed ſõja läbi tubliſti kannatama peawad, on aruſaadaw, kui tähtis juſt nüüd kroonu abi on.

Et kroonu abirahade aſjas ſelguſt ſaada, pöörasime järelpärimiſega põllutöö departemangu, kus meile järgmiſt ſeletati.

Põllutöö departemang ſaab wäga häſti aru, kui tähtſaks praeguſel kriiſiſe ajal kroonu abi põllumeesteſeltſidele ja teiſtele põllumajandusliſtele aſutuſtele ning ettewõtetele ſaab. Kui juba rahu ajal kroonu abi wäga tarwilik oli, ſiis ſeda ſuuremaks tõuſeb nüüd tarwidus abirahade järele. Rõõmuſtawal wiiſil oli tänawune põlluſaak paljudes ſiſekubermangudes wõrdlemiſi hea, mis põllumajanduſe edendamiſe tööd märkſalt kergendab.

Selleſt hoolimata ſaab põllutöö departemang wäga häſti aru, et kroonu abiraha ikkagi ära jääda ei tohi. Põllumajanduſe edendamiſt loeb walitſus juſt praeguſel ajal, kus majandusliſt kitſikuſt ehk oodata wõib, wäga tähtſaks. Sellepäraſt mõtleb walitſus põllutöö departemangu kaudu ka 1915 a. põllumajandusliſt abi anda, kuigi ſelle juures mõneſuguſid muid wäljaminekuid tuleb kärpida. Siiski ei kawatſeta abirahaſid endiſes määras anda, ſeſt et põllutöö departemangul ſelleks waba ſummaſi ei ole. Abirahade aſjus on üleüldſe järgmine kord loodud:

Abi ſaawad 1915 a. jooksul ainult need põllutööſeltſid ja põllumajandusliſed aſutuſed, kes käesolewal aaſtal [illegible] ſaajate nimekirjas ſeiſawad. Uuetele juurdetulnud ſeltſidele ja aſutuſtele abi ei anta. Abirahade ſummad on endiſte waſtu palju wähemad. Neid ſummaſid ei tahta aga mitte alla 50% waremalt ſaadud abirahaſt wähendada. Nõuete peale antakſe 50% endiſeſt, mõned aſutuſed wõiwad igaſuguſte teiſte põllumajandusliſte ettewõtete peale ka 60% ehk enamgi ſaada, muidugi ſelle järele, kuidas ühe ehk teiſe ettewõtte ja aſutuſe tähtſus on.

Niiſuguſe ſeletuſe ſaime põllutöö departemanguſt. Seal kuulſime weel ſeda, et Riia põllumeeſte keſkſeltſide eſitaja põllutöö departemangus käinud ja ſiin ſuuſõnal ning aruannete waral ära näidanud, kui wäga tarwilik on Keſkſeltſile ſuurem abiraha ſumma. Ja Riia Keſkſeltſi eſitaja käigul on ka head tagajärjed olnud: tal on korda läinud ſuuremad abiraha wälja kaubelda.

Üleüldſe ſaime põllutöö departemanguſt niiſuguſe mulje, et abirahade ſumma teatawale ſeltſile ehk aſutuſele ſelle järele wälja kujuneb, kuidas keegi abiraha tarwiduſt ära ſeletada ja näidata ſuudab. Meil ei ole teada, kui palju Riia põllumeeſte ſeltſide Keſkſelts endiſtel aaſtatel abiraha ſai ja palju talle nüüd lubati, kuid departemangu ametnikkude ſeletuſeſt wõis aimata, et ſee ſumma mitte wäike ei olnud, ſeſt Riia Keſkſeltſile on iſegi mingiſuguſe uue ettewõtte peale hea ſumma lubatud, kuna muidu põllutöö departemang praeguſel kitſikul ajal ſelle põhjusmõtte järele käib, et uutele ſeltſidele ja aſutuſtele ning uute ettewõtete peale kroonu poolt abiraha raske on ſaada.

Kas ka Eeſti põllumeesteſeltſide Keſkſeltſid abiraha aſjus põllutöö departemangus ſammuſid on aſtunud, ſeda meie ei tea. Ei ole ſeda weel mitte tehtud, ſiis peakſid nad ſiin lätlaſteſt eeskuju wõtma ja kroonu abirahaſid mitte unuſtuſeſſe jätma, kui nad abirahadeſt koguni ilma ei taha jääda ehk hoopis wäikeſe ſummaga leppida.

Mis puutub üksikuteſſe põllumeesteſeltſideſſe ja nendele kroonu abiraha andmiſeſſe, ſiis peakſid need küll Keſkſeltſideſſe aſtuma, ſeſt et, nagu meile põllutöö departemangus mõiſta anti, üksikutel ſeltſidel abirahade ſaamiſeks mingit lootuſt ei ole.

Departemangul on wäga raske üksikute ſeltſide tähtſuſt hinnata ja nende puuduſid ära kaaluda. Peab weel ſeda ſilmas pidama, et uutele ſeltſidele 1915 a. abiraha üleüldſe ei anta, kuna aga Keſkſeltſide kaudu wäikeſt toetuſt ſiiski wõiks ſaada: Keſkſeltſid on wiſtiſte kõik abirahade ſaajate nimekirjas, ſellepäraſt ei jää nad ilma teatud kroonu ſummadeta, milleſt nad ka uutele abitahtjatele ſeltſidele oſa edaſi anda wõiwad.

—l.

Sõja ülewaade.

Türgi piiril.

Wilhelmi pilli järele tantſides ſattus Türgimaa kahtlemata täbarasſe ſeiſukorda, kui ta meile ſõda kuulutas. Nüüd tuleb tal wiielt poolt ſõdida.

Perſia lahe, Tigri ja Eufrati jõe ſuu poolt tungiwad inglaſed ammu igatſetud Meſopotamiasſe ja mõned linnad ongi juba nende käes. Egiptus on türklaste jaoks juba igawesti kadunud, ſeſt inglaſed on teda täiesti omaks juba tunnistanud ja ajaſid ſealt mõne päewa eeſt wiimaſed Türgi ametnikud wälja. Türklaſed katſuwad weel wiimaſt õnne ja püüawad Suetſi kanali ähwardada. Juba ſaadawadki nad kanali poole wägeſid. Kuid enne kui türklaſed ſinna jõuawad, on kanal ära kindlustatud ja türklaſed ei ſaa midagi peale hakata. Tuleb weel ſeda ſilmas pidada, et Türgi wägedel Sinai kõrbeſt läbi tuleb minna ja ſee wõtab aega.

Mis mererandadesſe puutub, ſiis wahiwad liidulaſed hoolega Dardanellide, Wäike-Aſia, Siria ja Palestina järele kuni Port-Saidini ja liidulaste laewade eeſt ei peaſe ükski Türgi ſõja- ega kaubalaew mööda.

Hiljuti lugeſime, et Wene riſtleja „Askold", kes enne ſõda Wladiwostokis oli, Jaffa ſadamas kaks Türgi kaubalaewa põhja olla laſknud. Ja alles mõne aja eeſt onges Ingliſe weealune paat nr. 11 Dardanellide merekitſuſes miinide ridade alt läbi ja ſaatis ühe miiniga Türgi riſtleja „Mesſudie" põhja.

Muſtalmerel liiguwad Türgi (ehk õigem Sakſa) riſtlejad „Göben" ja „Breslau" ümber ja pommitawad meie ſadamaid. Kuid oodatawasti wõetakſe nad peagi meie laewastiku poolt kinni ja ſiis on nende ſaatus otſustatud.

Juba 16. now. pidi „Göben" peaaegu oma päewad lõpetama: ta ſattus Krimmi ligidal uduſe ilma tõttu meie laewastiku ligidale, ſai häſti walu, kuid ta ſõidukiirus peastis teda. Meie laewastik käib aga Türgi rannas tihti wõõrſil ja on mõnegi kaubalaewa juba põhja laſknud. Selle tõttu on Türgi wäed Trapeſondi ſadamas ilma moonata jäämas ja uut moona on ainult kuiwa maad mööda eeſlite ja kameelite abil kohale weetud. Sellegi peale waatamata olla moonapuudus Türgi wägedes õige tuntaw.

Kaukaſia poolt piirawad türklaſi meie wäed, kes ſiin wapralt edaſi wõitlewad. Kuid praegu on ſealſetes Armenia mägedes, mis 4000 jalga merepinnaſt kõrgemal, 20°—30° külma ja paks lumi maas. Nii on liikumine mägestikus wäga takistatud. Tuleb ka ſeda arweſſe wõtta, et Türgi Armenias mingiſuguſeid teeſid ei ole ja maakoht wäga metſik on; ſelle tõttu ſeal waewalt küll ſuuremaid ſündmuſi lähemas tulewikus oodata wõib. Selge on ainult, et „jäme ots" ſõja edaspidiſes käigus meie käes on. Nii on tähtſamad mägede teed, nagu orud Paſinſk, Alasſkert jne. meie wõimu all.

Bajaſeti linn Perſia piiril on ka meie käes. Türklaſed ei ole weel kuſagil üle meie raja ſaanud. Türklaſed panid ſuuri lootuſi meie Kaukaſia muhamedlaste peale ja uskuſid, et wiimaſed nende rüppe jookſewad, kuid ſeda ei ſündinud.

Ja kui Keisri Majestet mõne aja eeſt Kaukaſias wiibis, awaldaſid ſealſed rahwad oma truualamlikka tundmuſi.

Lähemal korral puudutame küſimuſt, misſugune tähtſus ſaaks meie wägede wõidul Türgi piiril Wenemaa kohta olema ja kudas ſee wõit üleüldſe korda peab minema.

A. G.

Wäljamaa.

Rumenia kindrali arwamine praeguſeſt ſõjaſt. Endine ſõjaminister kindral Krainitſheanko ſeletas Rumenia akademiale oma arwamiſt praeguſe ſõja kohta.

Sõja tärkamiſes on — ütleb kindral — Sakſamaa wõimupüüded ſüüdi, Sakſamaa tahtmine Europat oma käpa alla ſaada.

Prantſus ſõjawäge ei ſundeta enam häwitada, mida ka eſimeſed neli kuud tõendawad. Samuti pole Wene ſõjawägi kaugeltki kitſikuſes hoolimata ſakslaste edaſitungimiſeſt. Teiſelt poolt näeme aga, kudas auſtrialaſed Wene jõududele wastu panna ei ſuutnud ning ſunnitud olid Sakſamaa abi tarwitama.

Rumenia küſimuſe juurde aſudes tähendas kindral, et ſee riik juba oma geografiliſe ſeiſukoha pooleſt Auſtria ja Wenemaa huwide mõttes wäga tähtis on. Peaks Rumenia Auſtria wastu ſõjaliſt tegewuſt algama, ſiis wõiks ta idealſeid ſtrategiliſi operatſioniſid korda ſaata. Praegu on Rumenia ſõjawägi 500—600 tuhat meeſt ſuur. Auſtria wastu wõideldes tõuſeks meeste hulk kindlasti miljoni peale.

Erapooletuks jäädes pakub Rumenia Auſtriale hiigla teenuſeid ning tuleb ainult imestada, et Auſtria iſeenda rahu päraſt ſiiski weel Rumeniale ettepanekut pole teinud Tranſilwania iſeſeiswuſt wälja kuulutada. Kindral kutſus kõne lõpul praeguſt põlwe Rumenia riikliste idealide ſaawutamiſeks endiste põlwede tööd jatkama.

(Pta.)

Erapooletute riikide õiguſe küſimus. Reuteri agenturile teatatakſe Waſchingtoniſt, et Venezuelle walitſus Pan-Amerika ühiſuſe keſkkomiteele ette on pannud erapooletute riikide eſitajate koosolekut kokku kutſuda, et erapooletute maade õiguſe küſimuſt põhjaliku läbiarutuſe alla wõtta.

(Pta.)

Belgia ſõjakannatajaid on Inglismaale üle 100.000 inimeſe tulnud. Abiandmiſt korraldawad nii ametiwõimud, kui eraaſutuſed.

Auſtria wastaſed walimiſed. Rumeni ühiſuſe „Kulturi" komiteele waliti 14. ſkp., nagu Den'ile telegraferitakſe, ilma erandita Auſtria wastaſed. Iſeäranis iſeloomulik on kahe tranſilwanlaſe — paſtor Lunatſi ja luuletaja Hog'i walimine.

London. 16. detſ. Õhtul ſattus Ingliſe kaubalaew „Gem" Põhjameres miini otſa ja läks ſilmapilk põhja.

Bukareſt. 16. detſ. Rumenia ajakirjandus pühendab rohket tähelpanekut ſellele, et Italia Valona oma alla wõttis. Nii kirjutab „Adeverul" pealkirja all „Italia otſustab" järgmiſelt: „Italia wäljaastumine paneb kõigile Rumenia ſeltskonna ſuttudele ſelle üle, et kunas ometigi Italia aktiwliſelt wälja astub, lõpu peale. Sellega, et Italia Valona oma alla wõttis, on ta Adriatika merel Italia Gibraltari loonud. Ühes ſellega on Italia ka oma erapooletuſe murdnud".

Wenemaa.

Tſheljabinſk. 8. kuni 14. detſembrini on Siberisſe 452 wäljarändajat ja 4 maakuulajat läinud; tagaſi on tulnud: wäljarändajaid 115, maakuulajaid—100. Aasta alguſeſt ſaadik on Siberisſe läinud 189,933 wäljarändajat ja 75,728 maakuulajat; tagaſi on tulnud: wäljarändajaid 23,866, maakuulajaid 63.840.

Riia. Joomiſe wastu wõitlemiſe eesmärgil on walitſuſe poolt 200 trahterit ja 500 õllepoodi jäädawalt kinni pandud. Õllepoed, kuſt õlut wälja ſaab wiidud, pannakſe tulewikus kõik kinni. Seni on 100 trahterit ja õllepoodi weel lahti jäetud.

Ufa. Kubermangu jemſtwo määras muu ſeas järgnewa aasta jaoks järgmiſed ſummad: rahwa raamatukogude peale 161.673 r., täiealistele õppuſe organiſerimiſe peale 5610 r., rahwalikkude ettelugemiste ja kinematografide peale 16 680 r.

Minſk. 14. detſembril pandi adminiſtratſioni käſu peale mitmel pool, kõige enam külades, 192 wiinapoodi kinni.

Lätimaa.

Liibawi linnawolikogu wiimaſel koosolekul oli joogikohtade ſulgumiſe küſimus otſustada, jäi aga ſeekord pooleli, kuna heali poolt ja wastu ühepalju oli. Joogikohtade kinnipanemiſe wastu andſid oma healed kõik ſakſaſooſt linnawolinikud ja wenelane Smirnow.

Riia börſe komitee palwe, et lubataks hobuſe, waſika ja muid nahku, mis ſõjawäele tarwis ei ole, wälja wedada, on tagaſi lükatud.

Riias tapetakſe nüüd igapäew umbes 400 looma ſõjawäe tarwis tehtawate konſerwide jaoks ära. Loomi toodakſe oſalt ka Siſewenemaalt. Kohalistes konſerwitehastes on ſelle tõttu tööliste arwu ſuurendatud, mõnes koguni kolmekordſelt.

Riias wõeti 10. detſ. ööſel Dwinſki waksalis 18 aastane noormees, Tukkumi maakonna talupoeg Kriſtjan Kesberg kinni, kelle juureſt kotitäis lendlehti leiti, kus töölisi üles kutſutakſe kuue riigiwolikogu ſotſialdemokratliſe erakonna liikme wangi wõtmiſe päraſt ſtreiki alustama ja ühtlaſi ſõja wastu protesti awaldama. Noormehe ſeletuſe järele ſaanud ta need üleskutſed Pauluſe kiriku juures ühe tundmata mehe käeſt, kes neid Talſenisſe palunud wiia, ühele tundmata mehele laialilaotamiſe jaoks.

Kriiſis õlle- ja wiinatööstuſes. Päraſt alkoholi müügi keeldu jäid Riias kõik ſuuremad õlle- ja wiinawabrikud ſeisma, nagu Waldſchlösſcheni, Kunzendorfi, Stryzky, Kymmeli, Ilgezeemi, Tannhäuſeri ja Schindleri wabrikud, kus kokku umbes 750 inimeſi töötaſid. Samuti on wäikſemates linnades ja maal mitmed wabrikud ſeismas, nagu Wõnnu, Hinzenbergi, Kokamõiſa, Rausküla ja Laudohni wabrikud. Kõigis neis wabrikutes töötas ühtekokku 1.100 töölist, kes nüüd oma teenistuſeſt ilma on jäänud. Mitmetes teistes wabrikutes on tööaega lühendatud ja tööliste arwu wähendatud.

Riiaſt. Sõjawäe ringkonna juhataja on uued ſunduslikud määruſed wälja kuulutanud, mille järele ajakirjanduſe kaudu, ſamuti ka muul teel igaſuguste teadete laialilaotamine, millede läbi ühte oſa elanikka teiste wastu üles kihutatakſe ehk waenuliſt mõne rahwa wastu awaldatakſe, kes Wene riigis aſub — keelatud on. Selle määruse wastu eksijad trahwitakſe kuni 3000 rbl. ehk 3-kuuliſe türmi ehk kindluſe wangistuſega.

Samuti on teada antud, et igaſuguſed ülesastumiſed, mis rekwiſitſioni, hobuste-, automobilide ja laewade andmiſe wastu käiwad, kui neid ſõjawäelistel otstarbetel nõutakſe, ſamuti ka nende määruste rikkumine, mis ſõjawangide ja waenuliste riikide alamate kohta makswad, — et niiſuguste määruste rikkumiſed ſõjakohtu alla käiwad.

Kodumaa.

Tartu kiri.

Tartu — ſee muidu kärarikas koht ſüda-Eestis — elab juba ſõja alguſeſt ſaadik täitſa rahulikku elu. Rõemſad ülemaaliſed ſõnakakeluſed awalikkudel koosolekutel on ära jäänud. Ainult all einelauna ruumides olla hiljuti kahe kohaliku üliõpilaste organiſatſioni — Eesti Üliõpilaste Seltſi ja Sakala — „eſitajate" wahel aukaitſe alal paaril korral „kräbinat" kuulda olnud, mille pärispõhjuſeid mõlemilt poolt ajalehtedes ja üliõpilaste ajakirjas alles ſelgitatakſe, nii et weel wara on ſelleſt midagi järeldada. Igatahes ei wõiwat „Eesti Ül. Selts" „Sakalat" kunagi päris hea pilguga waadata, ſeſt wiimane olla n. n. muſt-punaſe bloki (ſee nime on eduerakondlaste poolt pandud) haritlaste eelkants, kuna aga E. Ü. Seltſi Tõnisſoni hoolealuſeks peetakſe. Tõnisſon iſe aga näitab, nagu oleks ta muſt-punastega, keda ta ſenini alati kõige alatumate kalduwustega olewusteks pidanud, nüüd Punaſe Risti all päris ära leppinud. Jah, Punaſe Risti all, ſeſt ainult Eesti Punaſe Risti haigemaja aſutamiſel arwas Tõnisſon lahkesti heaks ka muſt-punaſeid arweſſe wõtta ja nende hulgaſt haigemaja komiteesſe ſamapalju „eſitajaid" kutſuda, nagu omadegi keskelt. Ja üleüldſe näib Punaſe Risti tegewus Tartus päris häſti edenewat. Peale Eesti 25-woodiliſe haigemaja peab Eraülikool praegu umbes 100 woodit üleval, ülikool ſamapalju ja Punaſe Risti kohalik Naiskomitee 40 woodit. Peale ſelle weel mitmed wäikſemad haigemajad, 10 — 15 woodiliſed. Lähematel päewadel juba loodawad Tartumaa wallad mõlemis komisſari ringkonnas „Eesti talurahwa Punaſe Risti haigemajade" awamiſega hakkama ſaada, kuhu kahte haigemajasſe ühtekokku 70—80 woodit ſaab, millede ülewalpidamiſeks Tartumaa wallad umbes 43.000 rbl. määranud. Lõpuks on weel linnawalitſuſel ühes ülikooli uues hoones 600 woodiliſe haigemaja korraldamine käſil. Nii wõiwad wäikſes Tartus peagi üle 1.000 ſõjahaawatu rawitſuſe kohta leida. — Seltskondline heategewus ilmutab ennaſt aga weel ka ſõjameeste perekondade toetamiſes, misſuguſel alal kaks komiteed töötamas, üks ſüdalinnas ja teine eeslinnades. Teiſa waeſeid aga katſub

---

Wõõruskäik tule-liinil.

„Ruſſ. Sl." kaastööline jutustab:

Lahing on hoos. Sumiſedes lendawad kuulid ja praginal lõhkewad ſchrapnellid wõitlejate peade kohal. Ainult ühe kõrwaliſema mäe jalal walitſeb ajutine waikus, ſeſt wastaſed pooled on oma jookſukraawid peaaegu kokkukaewanud ning lasta pole enam mõtet. Teistſugune töö — täägi töö ſeiſab ees.

Äkitſelt kostab waenlaſe kaewikuteſt:

„Hei-hei, wenelaſed, tulge wõõrſiks!

„Kas lubate mitte põmmutada?"

„Anname ſelleks oma ſõna."

„Hüwa. Meie läheme."

„Poiſid, kes ſoowib auſtrialaste poole wõõrſiks minna? Neil on ju wodkat!"

Leidus wiis nõusolijat.

„Lähme!"

Ja läkſidki.

Tuli ettewaatlikult ronida, et ſuurtükimehed midagi kahtlaſt ei märkaks. Wiimaks — õnnelikult päral.

Auſtrialaſed wõtawad külaliſi rõõmuga wastu. Süüakſe, juuakſe, puhutakſe juttu.

„Aga nüüd, lapſed, katſume, kuidas tagaſi ſaab! Täname wõõrustamiſe eeſt. Kas tulete nüüd oma kord meie poole?

„Läheks küll . . . aga . . ."

„Noh?"

„Jätke üks oma meesteſt pandiks."

„Kas teie ſiis tõesti meid ei uſalda?"

„O, liiakski uſaldame, aga oma mehi ei wõi uſaldada."

„Kudas nii?"

„Wäga lihtſalt: on nad kord teie pool, ſiis ei raatſi nad enam tagaſi tulla."

Hakati aru pidama, keda pandiks jätta. Keegi ei taha. Siis heideti liisku. Saatus walis Potapowi nimeliſe ſoldati teiste hulgaſt.

Siis roniti — neli meie meeſt ja 5 auſtrialaſt. Kokkuſaamine oli ſõbralik, juſt elaw, kuid kahjuks polnud wõõrad nõus tagaſi minema. Istuwad, istuwad, ega kusſagi.

„No, olge ometi mõiſtlikud, minge omade poole!"

„Ei! Siia tahame jääda!"

„Kudas ſiia?! Teie peate minema!

„Ei lähe."

„Mõtelge, et meil mees pandiks istub."

„Pantwang on üksi, meid wiiekeſi."

Waidleſime, waidleſime, aga wiiſakuſeta wõõrad jäid jonnile truuks: oleme ſiin, ega liigu kuſagile.

„Ah, kurat wõtaks, iſe Slaawi wennad, aga awaldawad Sakſa krutſikuid."

„Sellepäraſt ei tahagi tagaſi minna, et oleme ſlaawlaſed."

Noh, mis ſeal parata.

„Jumalaga, wend Potapow!" hüüdſime pantwangile. „Tuleb lahkuda, kuigi ſinuſt kahju on."

„Miks ſiis lahkuda?"

„Näe, auſtrialaſed ei lähe tagaſi."

„Tõmmake püsſipäraga põrglastele!" ſoowitati wastaste kaewikuteſt.

„Jah, katſu ja tõmmata ſeal, kus kära ei tohi teha. Patareid ſaawad märku ning teewad meid lõmaks!"

„Tõmmake ſiiski!

„Ei wõi, mitte ei wõi . . . pealegi on nad ju ſlaawlaſed."

Waene Potapow jäi wangi.

Hommikul wõtſid wenelaſed tormijookſu ette ja ööſiſed wõõruſelkäijad wõitleſid nagu lõwid.

õja ajal n. n., „Hädaabi-komitee" jõudu mööda ſilmaspidada. Mizzi-Frizzi.

Balti ülikoolide juures olewate Sakſa korporatſionide kinnipanemiſe kohta liikuſid ajakirjanduſes mitmeſuguſed teated. „Latwija" kaastöölisele on nüüd Riia õpekonna walitſuſes ſeletatud, et nimetatud walitſuſes ſeda küſimuſt üleüldſe mitte üles wõetud ei olla, niiſama ei olla ka hariduſeministeriumi poolt ſelle kohta mingiſuguſeid järelpärimiſi ega käskuſid ſaadud. Ülepea ei ole Riia õpekonna walitſus Sakſa korporatſinonide kinnipanemiſe küſimuſt puudutanud. Küll aga olla wõimalik, et hariduſeministerium niiſuguſe otſuſe teinud on, ilma et ta õpekonna walitſuſelt lähemaid teateid oleks pärinud.

Ruhjaſt. Pühapäewal, 14. detſ. kell 8 hom. jõudis eſimene rong haawatutega ſiia. Haawatud ſõjakangelaſi oli kokku 37 meeſt. 17 neiſt jäeti Ruhja, aga ülejäänud 20 ajetati ümbruskonnas aſuwateſſe mõiſadesſe. Haawatuid waksaliſſe waſtuwõtma olid tulnud abiandmiſe komitee liikmed, tuletõrjujad ning politſei.

—ir—

Tartus. Üleskutſe Sakſa kaupade ja wahelkaplejate boikoterimiſeks on Moſkwa kaupmeeste Selts ka Tartu kaupmeestele ſaatnud. Ühtlaſi palub nimetatud ſelts oma üleskutſes kaupmehi teatada, misſuguste Sakſa kaupadeta Wene tööstus läbi ſaada ei wõi, ja ühtlaſi ka wõimalikka teid nõutada, kudas ſaaks Wene tööstuſt Sakſa üliwõimu alt wabastada. — Kohalik Wene leht leiab, et Moſkwa kaupmehed ſeda üleskutſet Tartuſſe ſaates adresſiga ekſinud on, ſeſt Tartu kaupmehed on peaasjalikult ſakslaſed ja nende poolt ei wõiwat üleskutſele waewalt mõneſuguſt kaastundmiſt loota. — Siiski on Tartus juba ka nii mõnigi Eesti kaupmees iſegi jõukamate liigiſt, ja nende kohta ei tohiks Wene lehe märkus muidugi mitte maksew olla.

Krewus walitſeb Tartu ſakslasteſt linnaiſade keskel ſeſt ſaadik, kui eeslinnade emalinnaga ühendamiſe küſimuſes Petrogradis teiſtſuguſed tuuled puhuma hakkaſid. Räägitakſe, et kawatſetatawat ſaatkonda ſiſeministeriumi ſaata. Mizzi.

Aſunduſed.

Punaſemäedel. Meie aſundus tunneb ſuurt puuduſt arstiabi, iſeäranis aga loomaarsti järele. Kohalik põllumeeste ſelts on mitmel korral ſelleks ſammuſid astunud, et aſunduſe piirkonda, wähemalt ſelle lähedusſe, ſemſtwo poolt loomuwelskeri koht ſaaks awatud, kuna praegu kõige ligem arstiabi ſaamiſe koht, Luuga linn, oma 40, kaugematest aſunikkudeſt iſegi üle 60 wersta kaugel on. Pealegi on ſiinſed läbikäimiſe teed nii puudulikud, et ainult kuiwal keskſuwe ajal ja talwel lumetee ajal wäljapeaſemine wõimalik on: ſügiſel ja kewadel ei ſaa aga paigaſtki ſõiduriistaga liikuda, mille tõttu kaugemale arstiabi otſima minna koguni wõimata on. Kahjuks ei ole aga põllumeeste ſeltſi püüetel ſoowitawaid tagajärgi ſeni olnud. Et ſiin ſuur wald on ja palju Wene külaſid aſub, kes niiſama nagu Eesti aſunikudki loomaarsti puuduſe all kannatawad, ſiis oleks hädapäraſt tarwilik, et ſiia loomawelskeri koht ſaaks aſutatud. Tööd jatkuks ſiin küll ja rahwas oleks wäga tänulik.

Soowida oleks ka, et meie teede korralduſe aſi wõimalikult pea käſile ſaaks wõetud. Praegu annab teede puudulikkus ennaſt iſeäranis terawalt tunda. Suwiſe põua tõttu oli tööwilja ſaak wäga kehw, müüa ei ole midagi, aga ka loomadele ſüüa anda ei ole niiſamuti midagi peale heinte. Seni oli aſunikkude peaſiſſetulek wõi, mida talwel ja keskſuwe ajal Luuga linna müügile wõis ſaata. Nüüd aga ei ole tõuwilja ikalduſe tõttu loomade toitmine enam nii korralik, kui see ſenistel aastatel oli ja ſellepäraſt on ka wõiſaak üsna kaſinaks jäänud. Et see aga meie majapidamiſele ſurmahoobiks on, ſelleſt ſaab igaüks meiſt wäga hästi aru; püüakſime heal meelel terawiljatoidu ſeſt niſukliide ehk õlikookidega täita, kuid see ep ongi see konks, et meil ühe puuda kraami wedu enam raskuſt ſünnitab, kui mujal ilmas 30 puuda wedu; meil ei ole teeſid!

Kui küſiks õige: „kes ſiis ſelle juures ſüüdi peaks olema, et teed meil nii puudulikud on?" — „Eks ſemſtwo!" — Aga kas ſemſtwo walimistel olime? — „Ep olnud!"

—aa—

Lubimetſis. Meie aſunduſeſt on wäliſesſe ilma wäga wähe ſõnumeid ſattunud. Elame Oudowaſt ainult 10 wersta eemal, kuid maakonna „pealinna" läheduſ ei tõsta meie kuulſuſt ſugugi.

Aſunduſe nooreſoo kõlbline elu ei ole ſugugi hea, milles „беседа'd" palju ſüüdi on. Nende „беседа'de" näol kogub nooreſugu õhtuti ja ööſeti kokku, mis ainult ulaelu kaswamiſele hoogu annab.

Majandusline järg on muidu rahuloldaw, ainult läinud ſuwe wiljaſaak oli kuiwa ſuwe tõttu kehw. Elame ſiin rentnikudena. Ajalehti loetakſe wähe.]

Miſchkinoſt. Meie põllumeeste ſelts kawatſeb omale põllumajanduslist rahwaraamatukogu aſutada. Raha ſelleks otstarbeks on juba määratud ja ſellekohaste raamatute muretſemiſe asjus on Petrogradi Põllumeeste Keſkſeltſiga läbirääkimisteſſe astutud.

Wiimaſel ajal on meie ärkſamate aſunikkude ſeas liikumiſt karjapidamiſe tõſtmiſes märgata, milleks minewal aastal ſiin ära peetud karjapidamiſe ja piimaasjanduſe kurſuſed tähtſat tõuget andſid. Lähemaks ülesandeks ſellel alal oleks meil ühiſe piimaſaatmiſe korraldus Petrogradi turule.

—aa—

Pealinna teated.

Eesti ſõjamees ära ſurnud. Möödaläinud pühapäewal ſuri naisterahwaste inſtitudi laatſaretis haawata ſaanud Eesti ſõjamees Aleksander Lett ära. Surm tuli peale operatſioni werekihwtituſe tagajärjel. Surmawoodi juures wiibis Eesti üliõpilane, kes wiimaſele unele ſuikuwa ſõjamehe ſoowid ja mõtteawalduſed ära kuulas ja neiſt ta emale kirjutas. Et lahkunul kedagi omaksteſt pealinnas ei ole, ſiis wõttis Eesti ſeltskond matmiſe kulud oma kanda ja ſellekohane rahaſumma on juba kokku tulemas. Täna wiibib ſurnukeha weel Nikolai haigemaja ſurnukambris, kuſt teda homme Eesti üliõpilaste ſaadetuſel Preobrashenski ſurnuaiale wiidakſe.

Haawatud Eesti alamwäeline Aleksander Jooſepi p. Laameljon, pärit Awinurme wallaſt, toodi pealinna ja paigutati Petrogradi waſtaſtikuſe kreditühiſuſe haigemajaſſe (11. с. Больш. пр. д. 65).

Juhtumine annetekorjajaga. Paari päewa eeſt leiti Smolenka kaldapealſel prügi hunnikuſt lahtimurtud rahakorjamiſe kukur ja tühi kilp müüdawate märgikeste jaoks. Tehti ſelgeks, et see kukur ſõjas kannatanud ſoldatite ja nende perekondade abiandmiſe ſeltſi poolt 13. detſembril Aleksander Sibbulile wälja antud. Sibbul tunnistas ülekuulamiſel, et ta korjamiſekukru tõesti ſaanud, mis aga tema käeſt kahe noormehe poolt ära wõetud. Need tulnud talle juurde ja pakkunud pudeliſt juua, milles nende ütluſe järele wiin pidanud olema. Sibbul on wedelikku maitſtes kohe joobnuks jäänud ja magama uinunud. Ärgates olnud korjamiſekukur ühes kilbiga kadunud. Aſja uuritakſe.

„Petrograd—Poolamaale" korjanduſe kaudu on 275.590 rubla ſaadud.

Tramwai piletite hinda kõrgendada on linnaamet otſuſeks teinud. Nimelt liſatakſe igale piletile 1 kop. juurde, mis haigete ja haawatud ſõjameeste heaks läheb. Ainult hommiku wara, kui waeſem klaſs, nagu tööliſed, tramwaid tarwitawad, on pileti hinnaks endiſt wiiſi 5 kop.

Sarnaſt liſamakſu wõetakſe ühe aasta jooksul — 1. januariſt 1915 a. kuni 1. januar. 1916. Sel teel loodetakſe 4 miljoni rubla ſaada.

Tramwai piletite hinna kõrgenduſe kohta on linnaameti poolt ettepanek linnawolikogu jaoks juba wälja töötatud.

Miljonär E. Landshof, keda kui Sakſamaa alamat pealinnaſt wälja ſaadeti, on nüüd ſiia tagaſi toodud ja tema kohta kohtulik uurimine alganud. Landshofile antakſe ſeda ſüüks, et ta Sakſa laewastiku tarwis raha korjanud.

Annetus Serbiale. Petrogradi linna kreditſelts ſaatis Serbia ülemjuhataja nime peale 10 tuh. rubla.

Alkoholiste jookide müük täieſti keelatud. Linnapealik on linnawolikogu otſuſe põhjal ja raha- ning ſiſeministrilt ſaadud eeskirjade põhjal alkoholiste jookide müügi täieſti ära keelanud — ka eſimeſe järgu restoranides. Linnapealik on kõigile pristawitele ſellekohaſed eeskirjad andnud, kus peale muu nõutakſe, et politſei ſalawiinamüügi järele kangeſti walwaks ja ſeda mitte ſündida ei laſeks.

Abiraha tagawara- ja maakaitſewäeliste perekondadele, mida 19. detſembril pealinnas wälja jagatakſe, ulatab 500 tuh. rubla peale.

Linn oſtab kaeru 300 tuh. rbl. eeſt nendeſt kubermangudeſt, kus kaera ſaak hea on. Sellega tahetakſe kaerte hinna tõuſmiſt pealinnas ära hoida.

Eesti Jaani koguduſe loterii üle, mis 6 detſ. toime pandi, milleſt meil waremalt teade ſeiſis (w. „Peal. Teat." № 7), on meile awaldamiſeks weel järgmine täiendaw wõitude nimekiri ſaadetud: pilet 69—wõit 60; 105—73; 343—41; 352—15; 405—70; 524—54; 553—82; 672—43; 718—26; 979—88; 1082—91; 1350—57; 1509—95; 1727—52; 1798—80; 1803—100; 2037—93; 2576—04; 2854—17; 2874—49; 2859—01; 2929—34; 2979—79; 3463—13; 4244—97; 4399—07; 4946—39; 4601—48.

Päewaſündmuſed.

Kokkupõrkamine üliõpilaste ja tramwaikonduktorite wahel. 16. detſ. ööſel päraſt kella 12 ſündis Lesnoiſſe wiiwal tramwailiinil pea terwe tunniline liikumiſe takistus. Politehnikumi ja metſainstitudi üliõpilaſed — üle 60 inimeſe — tõrkuſid konduktoritele kahekordſet piletihinda maksmaſt ja ſundiſid aſja ſelgituſeks kohaliſe jaoskonna pristawi kutſuma. Põhjuſt andis nimelt see aſjaolu, et konduktorid enne kella 12 piletid hariliku hinna eeſt müüwad. Niipea aga kui kell 12 ſaab, nõudwat nad juurdemakſu.

Eila hommikul anti ſündmuſeſt linnapealikule ja linnapeale teada. Wiimane arwanud ſarnaſe ſeiſukorra loomuwaſtaſe olewat, mispäraſt loota wõib, et waſt kahekordſe ſõiduhinna wõtmiſt ööſel tõſiſe järelkaalumiſe alla wõetakſe.

—15. detſ. teatas Kamenooſtr. pr. nr. 37-b elutſew käſitööline Nikolajew politſeile, et tema töökojaſt mitmeſuguſid riideid ja üks piibrinahka kraega kaſukas ühte kokku 900 rubla wäärtuſes ära on warastatud. Aſja uuritakſe.

—15. detſ. teatas Italia alam Karl Malino, et tema korteriſt kelmide poolt järeltehtud wõtme abil mitmeſuguſid kuld aſju 1300 rubla eeſt ära on warastatud.

— Warguſe jälgil. Mõne päewa eeſt tõime teate, et W. S. 9 liinil nr. 44 „W. Pollits ja Ko." nahakaupluſeſt 195 rebaſenahka 2000 rubla wäärtuſes ära on warastatud. Salapolitſei, kes kohe aſja uurimiſt algas, leidis et nahad tatarlane H. Sadgejew Aleksandri turult ära oli oſtnud ja oſade kaupa edaſi müünud, kuna oſa nendeſt juba Moſkwa oli ſaadetud. Müüja oli ſama maja kojamees P. Meſchkow, kes ſalapolitſeis üles tunnistas, et ta nahad kolmel puhul on warastanud ja ſiis tatarlaſele edaſi müünud. Aſi anti kohtu kätte.

Päewauudiſed.

Kergenduſed haawatutele raudtee teeniſtuſesſe astumiſel. Raudtee teeniſtuſesſe wõetakſe ainult neid waſtu, kelle terwisline ſeiſukord teatud tingimiſi täidab. Nüüd on teedeminister ſeletanud, et haawatuid ſõjamehi, kes ſõjateeniſtuſeſt lahti ſaanud, raudteede peale mõneſugustesſe ametitesſe wõib wõtta, kuigi nende terwisline ſeiſukord raudtee teenijate kohta makswaid nõudmiſi ei täida.

Laenud terawilja peale. Riigipanga nõukogu on otſuſeks teinud terawilja peale antawate laenude ſummat kõrgendada, nimelt rukki peale ſiſekubermangudes ja Siberis kuni 75 protſendini wilja wäärtuſeſt, kui laenu wäikelaenu aſutuste kaudu antakſe, ja kuni 66°/₀ kui laenu otſekohe, ilma wahemeheta wõetakſe. Sellesſamas määras antakſe laenuſid ka odrawilja waſtu.

Üleüldiſeks tähelpanemiſeks. Politſeile on ettekirjutus ülemalt poolt antud, et ſõjas haawatud, kes kodus rawitſemiſel on, endid politſeile teatakſid. Seda wõiwad aga ka majaperemehed ja igaüks teha aasta jooksul ſelleſt päewaſt arwates, mil haawatu rawitſemiſele koju tuli. Seda on ſelleks waja, et keegi painkiſt ilma ei jääks, kui ta ſelle oſaliſeks arwatakſe. See näpunäide ei käi mitte üksinda haawatute kohta, waid ka nende kohta, kes muul kombel ſõjawäljal töö-wõimetuks jäid.

Lahkuſuliste ſeltſid kinni pandud. Odeſſaſt teatatakſe „Pet. Kurj.", et Stepimaa kindralkuberneri käſul kohaliſed Sakſa baptistide, kristlikkude ewangelistide, kristlikkude baptistide, ja 7 päewa pühitſejate ſeltſid kinni on pandud.

Aurutramwai ehituſeſt Teliskopli. Tänawu oktoobrikuus tunnistas Tallinna linnawolikogu põhjusmõttelikult heaks, et Wene-Balti laewatehaſele luba anda Teliskopliſt kuni linna aurutramwaid ehitada. Lõpuliku luba andmine lükati nõnda kauaks edaſi, kuni tähendatud tehas tarwilikud projektid ette paneb. Nüüd on see ſündinud ja linnaamet on lähema linnawolikogu koosolekule ettepaneku teinud, Wene-Balti Laewaehituſe Aktſiaſeltſile lõpulikult luba anda tähendatud aurutramwaid ehitama hakata, kusjuures linnaamet ſoowitab ſeltſi poolt ette pandud projektis mitmeſuguſid muudatuſi teha.

Tallinnaſt teatatakſe „Birſh. Wed.", et ſeal 16. detſ. kaks kodanikku Bökler ja Raskal „Hotel du Nord'is" Sakſa keeles kõnelemiſe päraſt Peeter Suure merekinduſe komandandi poolt on trahwitud eſimene 3.000 rubla ehk kolme kuuſe wangistuſega, teine 25 rubla ehk 7 päewaſe wangistuſega.

Sõjateeniſtuſes olewatel adwokatidel on ära keelatud teeniſtuſe ajal kohtutes kaitsjatena wälja astuda ehk nende kohtuasjade ajamiſt oma peale wõtta.

Arstid ja alkohol. Paljud arstid, kes pealinna haigemajades töötawad, on küſimuſe üles wõtnud, kas ei oleks mitte aeg neid arstirohtuſid kõrwale heita, mis alkoholi ſiſaldawad, ſeſt et arwamine, nagu oleks alkohol mõneſuguste haiguste waſtu heaks abinõuks, ekslik olla tahab. Selle küſimuſe põhjalikuks läbi kaalumiſeks mõeldakſe lähemal ajal awalikka kõneſid ja referatiſid toime panna.

200 põllutööriista ja maſinat on Wene wägede poolt Ida-Preiſimaal ära wõetud ja Wilnasſe ſaadetud, nagu põllutöö ja maakorralduſe peawalitſuſele teatatakſe.

Rahaſaatmiſe kaartiſid ſuurendada mõtleb postiwalitſus, kuna ſeniſed kaardid igaſuguste ametlikkude märkuste jaoks leitakſe wäikſed olewat.

Suurendamiſe korral makſab kaart 1 kop.

Kinnituſe premiate aſjas on rahaministri käſul kõikidele kroonu hoiulaenukaſſadele teatatud, et need kinnitajad, kes tegewas wäeteeniſtuſes wiibiwad ehk neis maakohtades elawad, kuſt hoiukaſſad ära on wiidud, et need kinnitajad 6 kuud premiate makſmiſega wiiwitada wõiwad. Selleks peab iga kinnitaja kinnituſe aſutuſesſe ſellekohaſe palwekirja ſiſſe andma ja niiſuguſel korral jääb kinnituſe ſumma endiſel määral makswaks.

Sakſa kolonistide aſi. Saratowiſt teatatakſe „Rosſk. Sl.", et ſealſes kohtupalatis 14. detſ. 4 Sakſa kolonisti aſi harutuſel oli, keda ſõjameeste keskel kihutuſetöö tegemiſes ſüüdistati. Kõik kaebealuſed mõisteti aastaks kindluſesſe.

Mitmeſuguſed ſõjateated.

(Wäga autoriteetliſeſt allikaſt).

Sakſa riſtleja Ameerika rannal. Kopenhagenis on, nagu „Petr. Kurj." telegraferitakſe, teateid ſaadud, et Sakſa riſtleja „Prints Wilhelm" Lõuna-Ameerika rannal tegewuſt awaldab. Ta on ſeal neli Inglis kaubalaewa põhja laſknud.

— Riſtleja „Askold", kes Siiria rannas riſtles, purustas 14. detſ. päewal Türgi ſõjawägeſid ida pool Pert-Saidiſt El-Ariſhſi juures. Enne ſeda on ta Siiria rannas maakuulajaid aurupaadiga lõuna pool Tarabulat maale ſaatnud, kes juures Türgi wägede ja riſtleja wahel wõitlus tõuſis.

Sõjaohwrid.

Nii kui peaſtaabiſt järel oleme kuulnud, on ſeal järgmiſed wiimaſed teated Eeſti ſõjameeſte üle olemas, kes ſurma ſaanud, haawatud ehk kaduma on läinud.

Haapſalu maakonnaſt:

Peeter Joh. p. Pilder (Gr. õiget uſku) ja Oskar Madiſe p. Losmann (luter. u.) — mõlemad 17. auguſtil haawatud; Jaan Gust. p. Kats (luter. u.) — ſurma ſaanud; Johannes Gustaw. p. Broberg ja Hans Joh. p. Teret (luter. uſku) — mõlemad 4. ſept. teadmata kadunud. Põrutada ſaanud: Alekſander August. p. Ling (4. ſept.) ja Rakwere maakonn. pärit Gustaw Mihkli p. Robi (naiſem. haawatud 2. ſeptembril).

26. aug. on haawatult lahinguwäljale jäänud Tallinna maak. pärit Johannes Joh. p. Tunel.

Petrogradi kubermangust.

Schlüſſelburi maak.

Johannes Joh. p. Suſi (poiſsm.) — Takſiwi w., Hotilowo k. 17. aug. haawatud. Mihkel Fed. p. Agawa, naiſem. Matoki wall. 26. aug. haawatud. Sealtſamaſt wallaſt Andrei Makara, naiſem. 24. aug. haawatud. Johannes Danieli p. Kuur, naiſem. 26. aug. ſurma ſaanud.

Tsarskoje Selo maakonnaſt:

Adam Andrei p. Maski ja Peeter p. Sakſo (wiſt Saks „Peal. T." toim.) — mõlemad naiſem. ja 5. ſept. ſurma ſaanud. Simeon Käwtſchenko naiſem. — Roshdeſtwenski wal. 2. ſept. ſurnud; Jakob Matwei p. Künte, naiſem. — Koſchel. Tuurte-Mägede wal. 5. ſeptembr. ſurnud.

Hans Schunnel, naiſem., Kraſnoſelski wal. 28. aug. teadmata kadunud. Johannes Janis, poiſsm. ſealtſamaſt w. 30. aug. haawatud. Mihkel Johan. p. Hüppe, — Fedorowski wal. Glaſowa küll. 4. ſept. haawatud. Peeter Wirelaine, poiſsm., Starowſkw. wal. Minino küll., 4. ſept. haawatud. Johannes Ruſchtol, Duderhofi wal. Wiloda küll., 26. aug.

Jamburi maakonnaſt:

August Kaarli p. Kelgen, naiſem., Narwaſt, 20. aug. põrutada ſaanud. Heinrich Augusti p. Eriks, poiſsm., 23. aug. teadmata kadunud. Konſtantin Antoni p. Meis, poiſsm., Narwaſt, 23. aug. teadmata kadunud. Alekſander Mihkli p. Mangrenen, poiſsm., Wruda wal., 20. aug. haawatud. Ewalt Jaani p. Glück, naiſem., Narwaſt, 5. aug. haawatud. Peeter Jakobi p. Kelk, naiſem., Narwaſt, 20. aug. ſurma ſaanud. Andrei Madiſe p. Woska, poiſsm., Wruda wall., 20. aug. ſurma ſaanud.

Luuga maakonnaſt.

Jeeſep Johani p. Sreiberg, poiſsmee., Soſednini wall., 26. aug. haawatud. Heinrich Jaani p. Miller, poiſsm., Jablonetſi wall., 20. aug. haawatud.

Jeger Adami p. Muſs. naiſem., Petrogr. maak., Pargelowoit, 20. aug. haawatud.

Toimetuſele ſaadetud kirjandus.

Hirmu ja õnduſe jutud, II. raamat: „We… loom". „Reformi" kirjastus Tartus. Hi… 30 k.

Tänane ilm

on Nikolai pea obſerwatoriumi ettekuulutuſe järele:

keſkmine külm ilma ſuurema ſajuta.

Teater ja lõbustuſed.

Täna 17. detſembril.

Маріинскій т. „Самсонъ и Далила" 8-е предст. 3-го абонем.

Александринскій т. „Сестры Кедровы".

Музыкальная Драма. „Фаустъ" (вн. абон.).

Народный Домъ. (Большой залъ). Съ участіемъ Н. Т. Бань-Бра… „Лакмэ".

Народный Домъ (Малый залъ). „Честь отца".

Суворин. т. (Малый) IV-й концертъ С. Кусевицкаго.

Кривое Зеркало. „Представ[illegible] царь Вальянъ и др.

Wälj. Kirjaſt. Oſaüh. „**Ühiselu**".
Waſtutaw toimetaja **A. Wares**.

Lehe tellijatele

tähtſaks tähelpanemiſeks!

Poſtiwalitſuſe ametliku häälekandja — **Почтово-Телеграфный Журналъ № 50, 1914 г.** — kaudu on kõigile Weneriigi poſtkontoritele teatatud, et „Pealinna Teataja" tellimiſi tulewaſe aaſta peale kõik kroonu poſtkontorid kohustatud on waſtuwõtma. Poſtkontori kaudu lehte tellides jääb tellija ſaatmiſe kaardi kirjutamiſe tüli ja markide kulu ära: tellijal tuleb poſtkontori ainult tellimiſe raha ſiſſe maksta, kuſt ta juba ametliku ſaatmiſe kaardiga (служебнымъ переводомъ) lehe talituſele kätte ſaadetakſe. Selle wahetalituſe eeſt makſab lehe talitus kroonule 5% kätte toimetatawate ſummade poolt.

Petrogradis wõetakſe

„Pealinna Teataja"

tellimiſi waſtu järgmiſtes kohtades:

„Pealinna Teataja" kontoris: Katarina kan. nr. …
„Ühiselu raamatukaupl. — Ogatſeri uul. nr. 5.
Hr. K. Saaretok Põhja Waſt. Kred. Ühiſuſes — … Konjuſchennaja uul. nr. 10.
Hr. J. Kaarna, Petr. E. Laenu ja Hoiu Ühiſuſes — Italjanskaja uul. nr. 5.
A. Luige raamatukaupl. — W. S. 11 liin. nr. 36.

Kes „Pealinna Teatajat" wähemalt 1915 a. esimese poole peale ette telliwad, ſaawad käesolewa detſembri kuu jooksul lehe makſuta.

Walitſuſe poolt kinnitatud **schofferite kool** Inſeneri juhatuſel **Garash Nagan.**
Sõitmiſe kitſe!t ära õpetam. Maks õpetuſe eeſt 85 rbl., Jaokaupa maks on wõimalik. Wosneſenski, 3, telef. 527-08.

Dr. L. JAKOBSON.
606-914 ſüfilitiſe, wenerika-, naha- ja ſugut. nõrkuſe, (elektri[illegible]ſtimine) ſpetſialiſt. Iga päew 9—11 h. ja k. 1—8 õ., pühapäew k. 10—1 l. p. Забалканскій пр. (уг. 3-й роты) д. 31, кв. 6.

Tripper ja sifilis
igap. 8—1 ja 5—11. Nikolajewſkaja 42
Dr. **Trof.**

Dr. Kroll teine trepp Puſchkinſk. Newſki 79
Kõige uuemad trippert ja tema järeld. arſtim. wiiſid. Siſilis (914 [illegible] elektriſ. Waſtuw. 9—1 ja 6—9 õ. naiſter. 2—4, tel. 559-71. Kehwematele kätteſaawad.

Saatke iga nädalal ilmuwa pildikirja **„Leekile"** ſõjas langenute ja haawatute päewapildid, ühes lühikeſe elulooga, mis kohe lähemas numbris ilmutatakſe. Pilt ſaab ſoowi korral tagaſi ſaadetud. Tellige „Leeki" **proowinummer**, mis 10 kopikulise poſtmargi waſtu ſaadetakſe „Leeki" toimetus ja talitus on Suurel Karja uul. nr. 8 teiſel korral, Tallinnas.
Adr. **„Leek" Ревель.**

Meeksi wallamajas
wõtab
„Pealinna Teataja"
tellimiſi waſtu
hra **A. Leinbock.**

Juurdelõikuſe- ja õmbluſe-kurſuſed.
J. Lenow.
Was. Saar., 3 liin., nr. 19 kr. 1. Tel. 492—17. Kõige uuema Pariiſi metodi järele õpetatakſe lühikeſe aja ſees amet kätte. Teeniſtuſes olejad wõiwad ka pühapäewiti õpetuſt ſaada. Sealſamas müüakſe ka kõige uuemaid moodilehti ja ſchnittid walmis ja tellimiſe peale. Seletuſed ka Eeſti keeles.

„Pealinna Teataja" tarwitab üksikute numbrite

müüjaid

Petrogradis, aſundustes ja kodumaal.

Nõudke

„Pealinna Teataja"

üksikuid numbrid

kõikidelt ajalehemüüjatelt uulitſatel.

Lastewanematele ja kooliõpetajatele:

Terwishoiu raamatud:
Prof. Nikitinſki, **Toit, riie, korter.** Hind 20 kop.
Mida, kudas ja millal ſüüa. Hind 30 k.
Prof. Metſchnikow, **Hapupiim** — toit ja rohi wanaduſe waſtu.
Kumõſs. Hind 25 kop.
Meie igapäewane leib teaduſe ja terwishoiu nõuete ſeiſukohaſt. Hind 20 kop.
Soojad ja külmad, ſoola- ja mudawannid ning terwisweed. Hind 20 kop.
Saunaſport. 60 pildiga. H. 40 k.
Õhu- ja päikeſewannid, ka talwel. H. 20 kop.

Sõjateeniſtuſes olijatele ja minejatele parem kingitus:
Eeſti ſoldati käſiraamat. Wene ja Eeſti keeles, leitnant Summert toimetuſel. Hind 70 kop.
Uus ſõjateeniſtuſe ſeadus. Hind 20 kop.
Iw. Jakowlef, **Praktiline Wene keele õperaamat.** Wäljarääkimiſe juhatus eeſtlaſele, [illegible] grammatika. I j. 40 kop., II ja III 50 kop. III jaos on kõik ſoldatite ſõnad.

Sõjaaja näitemängud:
Wanaſoldat ja noorſoldat. Hind 40 kop.
Äge wõitlus X. liinu all. Hind 30 kop.
Salakuulaja ſurm. Hind 70 kop.

Ladu „Sula" Tallinnas.

Kiriklikud teated.

Petrogradi Jaani kirikus.

Jumalateeniſtuſed pühapäewal 21. detſembril

1) Kell ½10 hom. Eeſtikeelt armulauaga õp. Walk.
2) „ ½6 õhtu Eeſtikeelt õp. Stockholm.

Jõuluõhtul 24. detſembril:

Kell ½6 õhtu Eeſtikeelt laulu jumalateeniſtus laululehed õp. Walk.

I-ſel Jõulupühal 25. detſembril:

Kell ½10 hom. Eeſtikeelt laululehtedega õp. Stockholm.
„ ½12 p. l. Sakſakeelt õp. Stockholm.

II-ſel Jõulupühal 26. detſembril:

Kell ½10 hom. Eeſtikeelt õp. Walk.

Kuulutatud:

Arthur Edgar Falkmann, Willemi p. ja Alma Elfriede Matsmann; Alek… der Põder, Jaani p. ja Elliſabeth Kelke, Alekſandri t.; Otto Kreitzberg, … orgi p. ja Татьяна Степанова, Nadu t.; Андрей Сергѣевъ Тер… пьевъ, ja Salme Weski, Kaarli t.; Johann Oskar Sippe, Andrei p. … Elliſabeth Kiil, Mihkli t.; Jakob Krep, Johani p. ja Emilie Marie Kutt… mann, Pärtli t.; Яковъ Ивановъ Никулинъ ja Anna Wilhelmine Po… line Marko, Juhani t.; Robert Leht, Peiri p. ja Антонина Сергѣев… Александрова; Ottokar de Castello Jan'i p. ja Marie Magdalene … beth Uint, Jakobi t.

Laulatatud:

Heinrich Johanſon ja Miina Tilgand ſünd. Karritoſk; Hugo Johann … riſt ja Helene Wilhelmine Suster; Alekſander Roots ja Pauline …

Riſtitud:

Sinaide Rentel; Alekſander Tubli.

Surnud:

Gustav Koik 60 a.; Anna Taalberg 33 a.; Karl Sults 53 a.; Leonhard Lorenz 68 a.; Marie Leesfeldt 67 a.; Marie Mühlmann 80 a.

Trükitud J. Watſari trükikojas, Petrogradis, Sſadowaja 35.